

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

BİLİM PLATFORMU POLİTİKA NOTLARI

@chp_bilim

bilim@chp.org.tr

bilim.chp.org.tr

SARAYIN YANLIŞ GÖÇMEN POLİTİKASININ FATURASINI VATANDAŞ ÖDÜYOR

Suriye'de dış güçlerin kışkırtmaları ve yabancı militanların katılımıyla 2011 yılının Mart ayından itibaren alevlenen hükümet karşıtı gösteriler, Esad rejiminin sert tepkisi ile karşılaşmış ve kanlı bir iç savaşa dönüşmüştür. Suriye'deki krizin bir insanlık dramına dönüşmesinde Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AKP) yanlış dış politikasının etkisi çok büyüktür. AKP, Cumhuriyet tarihimiz boyunca benimsediğimiz barışçı, tutarlı ve ulusal çıkarları gözetilen geleneksel dış politikamızı terk etmiştir. Maceracı ve hamasi bir anlayışla yaşanan krize müdahil olmuş, hatta krizi kışkırtmıştır. Sonuç olarak ülkemizi tarihte benzeri az görülen dramatik göç akınlarından birine maruz bırakmıştır.

AKP'nin basiretsiz ve ilkesiz politikaları sonucunda, milyonlarca Suriyeli bugün ülkemizde, insanlık onuruyla bağdaşmayan koşullarda yaşamak zorunda kalmış, Türkiye Avrupa'nın sınırında bir sığınmacı kampına dönüştürülmüştür. Türkiye Ortadoğu bataklığına sürüklenmiştir.

Sayıları 4 milyona yaklaşan Suriyelilerin sığınmacı olarak ülkemizde bulunmaları,

başta sınır kentlerimizde yaşayanlar olmak üzere tüm yurttaşlarımız üzerinde büyük bir yük oluşturmuştur. Yurttaşlarımızın mevcut sosyo-ekonomik sorunları günden güne ağırlaşmaktadır.

Eğitim ve sağlık başta olmak üzere kamu hizmetlerindeki kalitesizlik ve eşitsizlikler derinleşmektedir. Yurttaşlarımızın sahip olduğu ekonomik olanaklardaki gerileme kronik bir niteliğe bürünmeye başlamıştır. Bugün itibarıyla Saray'ın tutarsız ve hamasi Suriye ve Suriyeli sığınmacı politikaları dramatik bir şekilde iflas etme noktasına gelmiştir.

GÖÇMEN SAYISI

4
milyon

Ülkemizdeki Suriyeli göçmenlerin sayısı 4 milyona yaklaşmaktadır.

NÜFUSA ORAN

%5

Türkiye'deki Suriyelilerin toplam nüfusumuza oranı %5'e yaklaşmıştır.

HARCANAN KAYNAK

35
milyar \$

Suriyeli sığınmacılar için harcanan kaynak 35 milyar \$'ı yani 190 milyar TL'yi aşmıştır.

KİŞİ BAŞI HARCAMA

2.500\$

Her Suriyeli için kişi başı yıllık 2.500 dolar, beş kişilik bir aile için ise yıllık 12.500 dolar harcanmaktadır.

ATATÜRKÇÜ DIŞ POLİTİKAYI TERK EDEN AKP, "ORTADOĞU BATAKLIĞINA" SAPLANDI

Ülkemizin bugün yaşadığı göçmen krizinin temelinde AKP'nin, Cumhuriyetimizin yaklaşık 100 yıldır bölgesine barış, istikrar ve kalkınma getiren dış politika geleneğini terk etmesi yatmaktadır. 2010'da başlayan Arap Baharı'nı takiben AKP, Orta Doğu ülkelerine dönük olarak dogmatik, ilkesiz ve maceracı bir dış politika anlayışı benimsemiştir. AKP'nin hayalperest, dengesiz politikaları, bölgemizde istikrarsızlığı ve gerilimleri daha da artırmış, ülkemizin bölge ülkeleri nezdindeki saygınlığına ve vatandaşlarımızın çıkarlarına zarar vermiştir. AKP'nin "bitaraf olan bertaraf olur" anlayışıyla izlediği tarafsız dış politika sonucunda ülkemizin bölgedeki etkinliği ve güvenliği bertaraf olmuştur. Gelinek noktada Saray, Orta Doğu bataklığına saplanmıştır.

TÜRKİYE, "MODEL ÜLKE" OLABİLECEK İKEN, "MAĞDUR ÜLKE" OLDU

Cumhuriyetimizin kurucusu Atatürk'ün Türkiye'si, yarattığı değerler, benimsediği ilkeler, inşa ettiği kurumlar sayesinde çağdaş ve modern bir ülke olarak Orta Doğu ve Asya coğrafyasında yükselen bir güç, bir ilham kaynağı, bir model ülke olmuştur. Sadece Doğulu toplumların değil, Batılı ülkelerin de saygısını kazanmıştır. AKP, Cumhuriyetimizin bu mirasını reddetmiştir. İç politikada benimsediği kavgacı, kutuplaştırıcı ve tarafsız siyaset anlayışını dış politikada da ortaya koymuş, Orta Doğu'nun fatihi olma ve **Büyük Orta Doğu Projesinin (BOP) eş başkanlığını** yapma hayallerinin peşine düşmüştür. Bu yönelimin sonucunda, Türkiye bölgedeki güvenilir ve arabulucu ülke konumundan hızla uzaklaşmıştır. Komşuları tarafından tehditkâr ve yayılcı bir ülke olarak görülmeye başlanmıştır. AKP'nin yanlış dış politika tercihleri neticesinde ülkemiz dışarıda saygınlığını yitirirken içeride de sorunlarımız derinleşmiştir. AKP, Orta Doğu ülkelerinin ve toplumlarının anlaşmazlıklarını, çatışmalarını ve sorunlarını ülkemize taşımıştır. Sınır illerimiz düzensiz göç, insan kaçakçılığı, dini radikalizm gibi sorunlardan doğrudan etkilenmiştir.

AKP'nin öngörüsüz politikaları yüzünden Türkiye'de **kayıt dışı istihdam başta** olmak

üzere pek çok ekonomik sorun büyümüştür. Eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik sorunları ise birçok ilimizde içinden çıkılmaz ve sürdürülemez hale gelmiştir.

AKP, SURIYE KRİZİNİ VE YARATACAĞI VAHİM SONUÇLARI HAFİFE ALDI

AKP, Suriye'deki savaşın yol açtığı sığınmacı krizinin boyutlarını ve ortaya çıkardığı dramatik sonuçları örtbas etmeye çalışmaktadır. Bölgenin istikrarsızlaşmasını takiben derinleşen güvenlik sorunu, büyük göç dalgasının ardından çok katmanlı, çok derin ve çok boyutlu bir krize dönüşmüştür.

Saray'ın Suriyeli sığınmacı sorununa sürdürülebilir bir çözüm üretmemesi yurttaşlarımızı ve sığınmacıları aynı anda ağır bir biçimde mağdur etmeye başlamıştır.

TÜRKİYE CİDDİ BİR GÜVENLİK TEHDİDİ İLE KARŞI KARŞIYA KALDI

Suriye krizi ve krizin başta göç ve güvenlik olmak üzere ülkemize sirayet eden etkileri, AKP'nin öngördüğünden ve kavrayabildiğinden çok daha büyüktür. Bölgedeki istikrarsızlaşma, IŞİD terör örgütünün Reyhanlı, Suruç, Ankara Garı, Atatürk Havalimanı başta olmak üzere 12 ayrı bombalı veya silahlı saldırı düzenlemesine neden olmuştur. Bu saldırılar sonucunda, 341 kişi yaşamını yitirmiş ve 1.330 kişi de yaralanmıştır.

Sınırın Suriye tarafından Kilis, Hatay ve Şanlıurfa gibi sınır illerimize PYD/PKK terör örgütü ve farklı köktenci örgütler tarafından düzenlenen saldırılarda 47 kişi yaşamını yitirmiştir. Suriye krizini takiben, Suriye'de yuvalanan yabancı terör örgütlerinin saldırıları sonucunda Türkiye'de yaşanan toplam can kaybı 515'tir.

KANGRENE DÖNÜŞEN SIĞINMACI KRİZİNİN SORUMLUSU AKP'DİR

AKP ne Suriye'deki iç savaşın ardından yaşanan göç dalgasının Türkiye ekonomisi ve sosyal güvenlik sistemi için doğurduğu sorunları görebilmekte ne de muhtemel yeni göç dalgalarının yaratacağı trajik sonuçları öngörebilmektedir. İktidar, ana görevi göç politikalarını izlemek ve bu alanda eşgüdüm sağlamak olan bir kurumu, milyonlarca Suriyeli sınırı geçtikten 2 yıl sonra, ancak 2013 yılının Nisan ayında kurabilmiştir. AKP'nin o dönemdeki bakanları Suriyelilerin kalıcılığa ihtimalini ise ancak 2015 yılında algılayabildiklerini itiraf etmişlerdir. Bu öngörüsüzlük sonucunda göçün yarattığı vahim sorunlar çözümsüz kalmış ve kangrenleşmiştir.

AKP'NİN SÜRDÜRÜLEBİLİR VE İNANDIRICI BİR GÖÇMEN POLİTİKASI HÂLÂ YOK

Sayıları hızla 4 milyona yaklaşan Suriyeli göçmenler, AKP'nin yanlış politikaları yüzünden, ağırlıklı sınıra yakın illerimize sıkışmış, geri kalan nüfus ise İstanbul başta olmak üzere büyük kentlerimize kontrolsüz biçimde dağılmıştır. Bu nüfus yığılması ise sosyo-ekonomik ve kültürel sorunlar kadar, sosyal güvenlik sorunlarının da ortaya çıkmasına neden olmuştur. AKP, göç sürecini ve yerleştirme stratejilerini doğru yönetememiştir. AKP'nin **yaklaşık 4 milyon Suriyeli göçmenin** Türkiye'deki durumuna ilişkin sürdürülebilir ve ikna edici bir politikası yoktur.

AKP, Suriyeli göçmenleri ulusal ve uluslararası düzlemlerde siyasi pazarlık ve ideolojik rant aracı olarak görmektedir. Bir insanlık dramı yaşayan sığınmacıları Avrupa ülkelerine karşı bir jeopolitik koz veya bir şantaj aracı olarak kullanmaktadır.

Benzeri bir suistimal iç politikada, AKP'nin Suriyelilere Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlığı vermesi ve kritik seçim bölgelerinde siyasi dengeleri kendi lehine çevirmeye çalışmasında da gözlenmektedir.

AKP'nin Suriyeli sığınmacı sorununu suistimal etmesi ve çözümsüz bırakması neticesinde özellikle sınır illerimizde yurttaşlarımızın şikâyetleri giderek artmaktadır. AKP, artan memnuniyetsizliği yatıştırmak için Ensar ve

muhacir söylemlerini samimiyetsiz biçimde kullanarak dini duyguları sömürmektedir.

SURİYELİ SIĞINMACI KRİZİNİN GERÇEK BOYUTLARI GİZLENİYOR

Ülkemiz 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi'ne koyduğu coğrafi şerh ile sadece Avrupa ülkelerinden gelenlere mülteci statüsü tanımaktadır. Bu nedenle sığınma talebiyle ülkemize gelen Suriyelilere mülteci statüsü verilmemektedir. Suriye'deki iç savaştan kaçarak ülkemize gelenler "Geçici Koruma Statüsü" ile Türkiye'de kalmaktadır.

BEŞ YILDA TÜRKİYE NÜFUSUNUN %5'İ GÖÇMEN OLDU

2018 sonu itibarıyla, "Geçici Koruma Statüsü" altında ülkemizde kayıtlı bulunan Suriyeli sayısı **3 milyon 600 binden fazladır**. İçişleri Bakanının 2019 yılı Şubat ayında yaptığı açıklamaya göre **Türkiye'de doğan Suriyeli sayısı yaklaşık 406 bindir**. Bir başka deyişle ülkemizdeki kayıtlı Suriyelilerin sayısı hızla artmaktadır. Kayıtlı Suriyelilere ek olarak ön kayıt aşamasında bulunan veya kaçak olarak ülkemize gelen Suriyeliler de mevcuttur. Bu anlamda ülkemizde yaşayan Suriyelilerin sayısı tam olarak bilinmemekle birlikte 4 milyonun üzerinde olduğu tahmin edilmektedir.

Bu veriler ışığında, ülkemizdeki Suriyelilerin toplam nüfusa oranı %5'e yaklaşmış, diğer göçmenlerle birlikte bu oran %5'i aşmıştır. Birleşmiş Milletler uzmanlarının görüşlerine göre, İdlib'te yeni bir insani krizin ortaya çıkması durumunda yaklaşık 2,5 milyon sığınmacının daha, Hatay başta olmak üzere, sınır illerimizden Türkiye'ye girişi söz konusu olacaktır. Nüfus projeksiyonları ülkemizdeki Suriyelilerin sayısının yeni bir göç dalgası olmasa dahi uzak olmayan bir tarihte 5 milyonu aşacağını göstermektedir.

BARINMA MERKEZLERİ KAPANIYOR

Ülkemize gelen Suriyelilerin barınması için 10 ilimizde kurulan toplam 25 barınma merkezinin 12'si "tasarruf" gerekçesi ile kapatılmıştır. Bu kamplarda kalan göçmenler barınma merkezleri dışında yaşamaya başlamıştır. Şu an 8 ilde bulunan 13 barınma merkezindeki Suriyeli sayısı 142 bindir. Ancak ülkemizdeki Suriyeli nüfusunun %96'sından fazlası kampların dışında yaşamaktadır. **560 bin Suriyelinin** yaşadığı **İstanbul** sayıca en fazla Suriyelinin bulunduğu ilimizdir. İstanbul'u sırasıyla **Şanlıurfa (452 bin), Hatay (440 bin) ve Gaziantep (427 bin)** izlemektedir. Suriyelilerin il nüfusuna oranının en yüksek olduğu yerler ise **Kilis (%82), Hatay (%27), Şanlıurfa (%22), Gaziantep (%21), Mersin (%11)** ve **Adana (%11)**'dir.

GÖÇMEN KRİZİNİN AĞIR FATURASINI YOKSUL VATANDAŞLAR ÖDÜYOR

Suriyeli sığınmacıların temel ihtiyaçlarının karşılanmasına dönük uygulamalar nedeniyle yurttaşlarımızın kamu hizmetlerine erişimde var olan sıkıntıları katlanarak artmıştır. Bir başka deyişle Geçici Koruma Statüsündeki Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı illerde vatandaşlarımızın başta konut, geçim, iş gücü piyasası, eğitim, sağlık, güvenlik, altyapı hizmetleri, medeni hukuk, toplumsal barış olmak üzere pek çok alanda yaşadığı sorunlar derinleşmiştir. Yok edilen salgın hastalıkların yeniden görülmeye başlanması ve çift hukukluluk gibi yeni sorun alanları ortaya çıkmıştır. AKP'nin yanlış politikaları yurttaşlarımızın yaşam kalitesini düşürmüş, kamu hizmetlerine erişimi güçleştirmiştir.

KIT KAYNAKLAR NE YOKSUL YURTTAŞLARIMIZA NE DE MUHTAÇ SURIYELİ SİĞINMACILARA YETİYOR

AKP, Suriye krizinin ülkemizde neden olduğu sorunları geçici önlemlerle ötelemeye çalışmaktadır. Çözüm için gereken kurumsal kapasitenin yaratılmaması, insan kaynağının yetiştirilmemesi, plansızlık ve beceriksizlik neticesinde kısıtlı olan kaynaklarımız boşa harcanmaktadır. AKP, Suriyelilerin ne güvenli biçimde ülkelerine geri dönmeleri için gerekli diplomatik ve hukuki girişimleri başlatmış ne de Suriyeli sığınmacıların ve yurttaşlarımızın yaşam koşullarını ve hayat kalitelerini iyileştirmek için gerekli adımları atmıştır.

SAYDAMLIK YOK, DENETİMSİZLİK ÇOK

Suriyeli sığınmacılar için ülkemizin harcadığı ileri sürülen kaynaklar konusunda ilk günden bu yana şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri göz ardı edilmiştir.

Tayyip Erdoğan'ın yaptığı açıklamalara göre, Suriyeliler için harcanan kaynağın büyüklüğü Ocak 2019 tarihinde 35 milyar dolara, yani yaklaşık 190 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bu rakam, her Suriyeli için kişi başı yıllık 2.500 dolar, 5 kişilik bir aile için ise yıllık 12.500 dolar harcadığı anlamına gelmektedir.

AKP, yurttaşlarımızı ödedikleri vergilerin nereye harcadığı konusunda doğru bir şekilde bilgilendirmemektedir. Bu kadar büyük bir kaynağın bütçedeki yerinin belli olmaması kaynakların nereye harcadığının bilinmesini önlemektedir. Suriyeliler için yapılan harcamaların takibi imkânsızdır. Hangi kurumdan, hangi ad altında ve kime, ne miktarda yardım yapıldığı tespit edilememektedir. On milyarlarca liralık kamu kaynağı denetimden ve şeffaflıktan uzak bir biçimde harcanmıştır. Suriyelilere yapılan harcamalarda usulsüzlükler ve kayıtsızlıklar olduğuna dair tespitler Sayıştay raporlarına yansımıştır.

Aynı şekilde uluslararası kuruluşlar tarafından Türkiye'ye verildiği ileri sürülen yardımların da saydamlıktan uzak biçimde harcadığı görülmektedir. 2016 yılında ABD Uluslararası Yardım Ajansı (USAID), "**yolsuzluk**" yapıldığı iddiaları üzerine, Türkiye'deki Suriyeli sığınmacılara yaptığı tüm yardımları askıya almıştır. Avrupa Birliği Sayıştay uzmanları ise 2018'de açıkladıkları raporda Türkiye'ye Suriyeliler için tahsis edilen **1,1 milyar €'nun nereye harcadığının** belli olmadığını belirtmişlerdir.

Kaynakların belirsiz ve zaman zaman şaibeli biçimde kullanılması sonucunda ne Geçici Koruma Statüsü'ndeki Suriyelilerin sağlık, eğitim ve sosyal sorunları çözülebilmiş ne de sığınmacı sorununun Türkiye ekonomisi ve iş gücü piyasası üzerindeki ağır yükü hafifletilebilmiştir.

SARAY'IN "GERİ DÖNÜŞ KANDIRMACASI"

İktidar tarafından yapılan açıklamalar Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı operasyonlarıyla

Suriye'nin kuzeyinde bölgesel olarak güvenliğin sağlandığı ve Suriyelilerin ülkelerine dönüşlerinin başlayacağı yönündedir. Ancak bugüne kadar **ülkesine dönen Suriyeli sayısı 313 binde** kalmıştır. Bu sayı, Geçici Koruma altındaki Suriyelilerin sadece %9'una karşılık gelmektedir. Türkiye'de doğan Suriyeli çocukların ise dörtte üçünden azdır.

AKP, "geri dönüş kandırmacısıyla" halkımızı oyalamakta, yaşadıkları sorunlar neticesinde yurttaşlarımızın haklı tepkilerini yatıştırmaya çalışmaktadır. Suriyeli mülteci akının başladığı tarihten bugüne kadar harcadığı söylenen ve büyük oranda heba edilen kaynaklar, Suriye'de güvenliğin tesisi ve Suriye kentlerinin yeniden inşası için kullanılmamıştır.

Bu sebeple Suriyelilerin güvenli şekilde evlerine geri dönüşleri sağlanamamış, ülkemizin karşı karşıya olduğu en büyük sorunlardan biri ise çözümsüz bırakılmıştır.

TÜRKİYE'NİN İŞ GÜCÜ PİYASASI KAYIT DIŞINA İTİLİYOR

Suriyeli nüfusun son beş yılda katlanarak artması ve Suriyelilerin yasal izin olmamasına rağmen çalışma hayatına dâhil olması milyonlarca yurttaşımızın istihdam ve çalışma koşullarını olumsuz etkilemektedir. Suriyelilerin **2 milyon 184 bini çalışma yaşı olarak kabul edilen 15-65 yaş aralığındadır.**

Türkiye'de çalışma izni verilen Suriyeli sayısı 27 bin 930'dur. Yani çalışma yaşındaki Suriyelilerin sadece %1,25'i kayıtlı çalışmaktadır. Bununla birlikte Suriyeliler mevsimlik tarım ve hayvancılık işlerinde çalışmak üzere Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nden bir yıl süreli çalışma izni muafiyet başvurusu yapabilmektedir.

Ancak bu kapsamdaki Suriyelilerin sayısı bilinmemektedir. Suriyeli sığınmacılarla ilgili saha çalışması yürüten akademisyenler ve STK uzmanlarının çalışmalarına dayanılarak, ülkemizde büyük bölümü **kayıt dışı** olmak üzere **1 milyonun üzerinde Suriyeli'nin çalıştığı düşünülmektedir.** Bir başka deyişle Suriyeli sığınmacı krizinin en önemli sonuçlarından biri ülkemizde kayıt dışılığın artması olmuştur.

ÜCRETLER DÜŞÜYOR; İŞSİZLİK ARTIYOR

AKP'nin Suriyeli göçmenlerin kayıt dışı istihdamından kaynaklanan sorunlara çözüm üretmemesi, Türkiye ekonomisini hızla merdiven altı çalışan bir üçüncü dünya ekonomisine dönüştürmektedir.

Suriyeli sığınmacıların çalışma izni olmaksızın, düşük ücretler karşılığında, sosyal güvenceden ve pek çok haktan yoksun olarak gayri insani koşullarda çalışmaya mecbur bırakılması yüz binlerce yurttaşımızı da en temel haklarından yoksun bırakmaktadır.

Suriyelilerin ucuz iş gücü olarak kayıt dışı çalışmaya başlamasıyla, genel ücretler seviyesinde çarpıcı oranda düşüşler gözlemlenmektedir. Düşük ücretle ve çok ağır koşullarda çalışmayı kabul etmeyen vatandaşlarımız işlerini kaybetmekte, yerlerine yoksul Suriyeli sığınmacılar kayıt dışı biçimde istihdam edilmektedir. Sığınmacı istihdamı, ekonomimizdeki kayıt dışılığı içinden çıkılamayacak bir sarmala doğru sürüklemektedir. Sığınmacıların her koşulda çalışmaya hazır, çaresiz bir rezerv iş gücü olarak algılanması nedeniyle sigortalı çalışan vatandaşlarımız işveren baskısına dayanamayarak sigortasız istihdama razı konuma gelmektedir.

Bu biçimde kayıt dışı çalıştırmanın sosyal güvenlik sistemimiz ve vergi gelir kaynakları üzerinde çok ağır yükler yaratacağı aşikârdır.

VERGİSİNİ ÖDEYEN YERLİ ESNAF HAKSIZ REKABETLE KARŞI KARŞIYA

Kayıt dışı çalışan Suriyeli işçilere ek olarak Suriyeli girişimcilerin kayıt dışı işletmeler açması da işgücü piyasamızı olumsuz etkilemektedir. Suriyeliler pek çok ilde vergi, sigorta primi, ruhsat gibi yükümlülükleri yerine getirmeksizin iş yeri açmaktadırlar. Bu nedenle aynı alanda faaliyet gösteren yerli işletmeler haksız rekabetle karşılaşmaktadır.

Suriyeli işletmelerin kayıt dışı çalışmasına göz yuman AKP, vergisini ödeyen ve yasal yükümlülüklerini yerine getiren esnafımızı mağdur etmektedir. Bu durum kamunun da gelir kaybına uğramasına neden olmaktadır. Rekabete dayanamayan yerli esnafımız ya iflas edip işini kaybetmekte ya da çözümünü kayıt dışına çıkararak çalışmakta bulmaktadır.

YURTTAŞLARIN ALDIĞI SAĞLIK HİZMETLERİNİN KALİTESİ GERİLİYOR

Ülkemizde sağlık hizmetleri, gelişmiş ülke standartlarının oldukça altındadır. Türkiye’de sağlık altyapısı ve sağlık hizmetlerinin sunumunda yaşanan sorunlar, 4 milyon Suriyelinin gelmesiyle daha da derinleşmiştir. Özellikle sınır illerimizde zaten yetersiz olan sağlık personeli ve sağlık altyapısı ile yurttaşlarımız ve Suriyelilere aynı anda hizmet verilmesi mümkün değildir. Nitekim yurttaşlarımız hastanelerde artan kuyruklar, yetersiz yatak kapasitesi ve artan maliyetler nedeniyle mağdur duruma düşmüştür. Sağlık hizmetlerine erişim güçleşmiş, kapasite yetersizliği ve sağlık personelinin aşırı yükü nedeniyle sağlık sistemimiz stres altına sokulmuştur. Suriyeli sığınmacıların yüksek doğum oranları özellikle **anne-çocuk sağlığı** birimlerinde iş yükünü artırmış, **doğum ünitelerinde** ve **bebek bakım servislerinde** yurttaşlarımıza verilen hizmetlerin kalitesinde ise ciddi düşüşlere neden olmuştur.

SALGIN HASTALIK RİSKİ GÖÇMEN KRİZİ İLE BİRLİKTE ARTIYOR

Ülkemiz çocuk felci başta olmak üzere birçok salgın hastalıkla mücadelede geçmişte önemli kademeler kaydetmiştir. 2000'lere gelindiğinde birçok hastalık kontrol altına alınmış, bir kısmı ise artık Türkiye’de görülmemeye başlamıştır. Ancak AKP'nin maceracı dış politikası ve kontrolsüz Suriyeli

sığınmacı kabul siyaseti yüzünden Türkiye’de çocuk felci başta olmak üzere birçok salgın hastalık yeniden görülür hale gelmiştir. Savaşın başında henüz bebek ya da çocuk olan Suriyeliler, aşıları yaptırılmadığı için suçiçeği, difteri, kabakulak, tetanos ve boğmaca gibi salgın hastalıklara karşı riskler taşımaya başlamıştır. Ayrıca Suriye’de yaygın olan ve Türkiye’de güçlükle kontrol altına alınmış olan tifo, şark çıbanı, tüberküloz ve Hepatit A gibi hastalıklar yeniden ülkemize taşınmaya başlamıştır. Suriyeli sığınmacıların içinde buldukları sağlıksız yaşam koşulları yüzünden sadece kendi sağlıkları değil, ülkemizde yaşayan çocukların ve yurttaşların sağlığı da tehdit altına girmiştir.

EĞİTİMİN KALİTESİ VE EĞİTİMCİLERİN MOTİVASYONU SINIR İLLERİMİZDE HIZLA DÜŞÜYOR

Suriye’de istikrarın ne zaman sağlanacağı ve Suriyelilerin evlerine ne zaman döneceklerinin belirsiz olduğu bu süreçte, oldukça kritik bir sorun haline gelen bir diğer konu eğitimidir.

Ülkemizde eğitim çağında yaklaşık **1 milyon 170 bin Suriyeli çocuk ve genç** bulunmaktadır. Yabancı Öğrenci Bilgi İşletim Sistemi kayıtlarına göre, Aralık 2018 itibarıyla yaklaşık 645 bin Suriyeli çocuk ülkemizde eğitim görmektedir. Bir diğer ifadeyle okul yaşındaki yaklaşık **525 bin çocuk okula gitmemektedir**. Bu, okula gitmeyen, Türkçe öğrenemeyen ve okuma yazma bilmeyen yarım milyonu aşkın göçmen demektir. Ülkemizde neredeyse her iki Suriyeli çocuktan biri eğitimin dışında kalırken, MEB’e bağlı okullarda ve Geçici Eğitim Merkezlerinde (GEM) eğitim hayatını sürdürebilen sığınmacılar da büyük problemlerle karşı karşıyadır.

Ülkemizdeki Suriyeliler, nitelikli ve eşit eğitime erişim konusunda sorunlar yaşarken, Suriyelilerin eğitim sistemimize dahil olmaları ile Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı çocuklarımıza sunulan eğitimin niteliğinde de düşüşler yaşanmış, yapısal sorunlar derinleşmiştir.

İKİLİ EĞİTİM, NİTELİĞİ GERİLETİYOR

Suriyelilerin sayısının arttığı illerde Suriyeli çocukların eğitimi için 2014 yılından 2016 yılına kadar GEM’ler kurulmaya başlanmıştır.

GEM'lerin büyük bölümü MEB'e bağlı resmi okullarda faaliyet göstermektedir. Bu okullar, ikili öğretime geçilerek, yarım gün yerli yarım gün de yabancı öğrencilerin kullanımına açılmıştır. Bu yüzden ikili eğitime geçişle birlikte, tam gün eğitim alan çocuklarımızın eğitim kalitesinde düşüşler yaşanmaya başlamıştır.

UYUM SORUNU ÖĞRENCİLERİ VE ÖĞRETMENLERİ OLUMSUZ ETKİLİYOR

Mağduriyet yaşayan öğrencilerimiz okulları ikili eğitime geçirilenlerle de sınırlı değildir. MEB, 2016 yılından itibaren GEM'leri kademeli olarak kapatmaya başlayarak, okula başlama çağındaki çocukların istisnai haller dışında GEM'lere kaydına son vermiştir. Eğitim öğretim dönemlerine göre ülkemizdeki Suriyeli öğrenci sayıları incelendiğinde resmi okula kayıtlı öğrenci oranının giderek arttığı, GEM öğrenci oranının ise hızla düştüğü görülmektedir. Suriyeli çocuklar da Türk çocuklarıyla birlikte MEB müfredatı ile eğitim görmeye başlamışlardır. Ancak Suriyeli çocuklar farklı müfredata, farklı dile ve yeni eğitim ortamına uyumda sorunlar yaşamaktadır.

Öğretmenler aynı sınıf içinde iki farklı gruba, iki farklı yaklaşımla eğitim vermek zorunda kalmaktadır. Bu durum, hem Suriyeli çocukların hem de sınıflardaki Türk çocukların nitelikli eğitim alamamasına neden olmaktadır.

OKULLARDA DERSLİKLER KALABALIKLAŞIYOR

Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı il ve ilçelerimizde eğitim alt yapısındaki sorunlar altından kalkılamayacak boyutlara ulaşmıştır. Bu illerde GEM'lerin kapatılması ve Suriyeli öğrencilerin ulusal eğitim sistemine dâhil edilmesiyle birlikte, şube ve öğretmen

başına düşen öğrenci sayıları daha da artmıştır. Öğretmenler okul saati bittikten sonra Suriyeli çocuklara ek ders vermek zorunda kalmaktadır. İş yükü artışı sebebiyle öğretmenlerin verimliliği de düşmektedir.

Bu koşullar altında eğitim almak durumunda kalan öğrencilerimizin okul terk etme eğilimleri de artmakta, eğitim başarıları belirgin bir şekilde azalmaktadır. Bu nedenle, sınır illerindeki pek çok aile çocukları için daha iyi eğitim sağlayabilmek amacıyla başka ilçelerdeki ve illerdeki okullara kayıt yaptırmaya ya da kayıtlarını özel okullara aldirmaya başlamıştır. Bu durum, aileler üzerinde çok ciddi sosyo-ekonomik yük ve psiko-kültürel stres yaratmaktadır.

ÖĞRETMENLERİN YÜKÜ AĞIRLAŞIYOR; "TÜKENMİŞLİK SENDROMU" YAŞANIYOR

Suriyeli çocukların eğitim sistemimize dahil olmaya başlamasıyla derinleşen altyapı sorunlarının ve yetersiz insan kaynağının yükü öğretmenlerin sırtına yüklenmiştir. Yapılan araştırmalara göre Suriyeli çocukların olduğu okullarda çalışan öğretmenler *tükenmişlik sendromu* yaşamaktadır. Bu öğretmenler genel olarak verdikleri eğitimin verimli ve yararlı olmadığını düşünmektedir. Suriyeli çocukların travma sonrası tepkileri sınıf içinde ilişkide buldukları öğretmen ve diğer öğrencileri de etkilemektedir. Buna ek olarak çocuklar arasında yaşanan kültürel farklılıklar da sınıf içi düzene etki etmektedir. Öğretmenler savaş mağduru çocukların çok olduğu okullarda yaşanan şiddet artışının önüne geçemediklerini ifade etmektedir.

Türkçe bilmeyen çocuklar ve aileleriyle yaşanan iletişim sorunu ve çocukların yaşadığı travma sonrası etkiler öğretmenlerin tek başlarına çözebileceklerinden büyük sorunlardır. Hem travma sonrası içine kapanan veya şiddete yönelen Suriyeli çocukların hem de onlarla aynı sınıfta okuyan diğer öğrencilerin ve bu sınıfların öğretmenlerinin profesyonel psikolojik desteğe ihtiyaçları vardır.

KONUT SORUNU VE KİRA ARTIŞI ÇÖZÜLEMİYOR

Göçmen krizinin özellikle sınır illerinde yarattığı bir diğer sorun ise konut fiyatlarındaki yüksek artışlar olmuştur.

Hatay, Gaziantep ve Kilis başta olmak üzere Suriyelilerin yoğun yaşadığı yerlerdeki ev kiralari Türkiye ortalamasının oldukça üstündedir. Bu bölgelerde artan talepten dolayı yükselen fiyatlar dar gelirli yurttaşlarımızın makul fiyatlarla ev bulmasını zorlaştırmış, yaşam koşullarını ağırlaştırmıştır. Ayrıca bazı ev sahipleri, eski kiracılarını çıkararak, evlerini Suriyelilere daha yüksek fiyatla kiraya vermeye başlamış, bu yüzden hoşnutsuzluklar ve gerilimler artmıştır.

KENT YAŞAMINDA VE BELEDİYE HİZMETLERİNDE KÖTÜLEŞME VAR

Ülkemizdeki milyonlarca Suriyeli, özellikle sınır illerimizde nüfusun önemli ölçüde artmasına neden olmuştur. Bu durum yerel yönetim bütçeleri ve kentlerin altyapıları üzerinde ağır bir yük yaratmıştır.

Belediye bütçeleri il/ilçe nüfus sayısına göre belirlenmekte, ancak bu nüfusa göçmenler dâhil edilmemektedir. Dolayısıyla belediyelerimiz mevcut bütçeleriyle sorumlu olduklarından çok daha fazla insana hizmet vermek durumunda kalmaktadır.

Birçok kentimizde zaten yetersiz olan altyapı, nüfusun astronomik oranda artması ile çökme noktasına gelmiştir. Suriyelilerin oranının yüksek olduğu illerde çöp hizmetlerinden park, bahçe ve meydan kullanımına, su tüketiminden toplu taşımaya ve trafiğe kadar birçok alandaki altyapı yetersizlikleri katlanılmaz seviyelere ulaşmıştır.

"İTHAL SEÇMEN" YARATILYOR; SEÇİM SONUÇLARINA ETKİ EDİLİYOR

2019 yılı Ocak ayında İçişleri Bakanı tarafından yapılan açıklamaya göre 76 bin 443 Suriyeli Türk vatandaşlığına alınmıştır. 31 Mart 2019 Yerel Seçiminde 53 bin Suriyeli oy kullanacaktır. Bu seçmenlerin yoğunlaştığı il ve ilçelerde Suriyeli oylarının seçim sonucuna etki etme potansiyelleri bulunmaktadır. Örneğin 2014 Yerel Seçimlerinde Büyükşehir Belediye Başkanının 4 bin 890 oy farkı ile belirlendiği Hatay'da toplam Suriyeli seçmen sayısı 16 binin üzerindedir. Bu ve benzeri konumdaki seçim bölgelerinde "ithal seçmenlerle" milli irade gasp edilmeye çalışılmaktadır.

"ÇİFT HUKUKLULUK" RİSKİ

Özellikle medeni hukuk alanında Suriye ile Türkiye arasındaki farklılıklar, Türk toplumunda kabul görmeyen ve yasal olmayan pratiklerin yaşanmasına neden olmaktadır. Kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmeleri ve çok eşlilik vakalarının hızla artması ülkemizde aile yapısının bozulmasına ve bu konuda haklı bir sosyal tepkinin doğmasına neden olmaktadır.

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının (AFAD) 2014 yılında yaptığı araştırma Suriyeliler arasında çocuk yaşta evliliğin yaygınlığını ortaya koymaktadır. Araştırmaya katılan **15-18 yaş arasındaki her 100 Suriyeli kadından 15'i evlidir. Çocuk yaşta (13-14 yaş) gebelikler ve çok eşlilik yaygındır.** Kadınların mağdur olmaması gerekçe gösterilerek Türkiye'ye çok eşli halde gelenlerin evlilikleri geçerli sayılmıştır. **13 yaşındaki bir çocuk** ile imam nikâhıyla evlenerek cinsel istismar suçu işleyen bir Suriyeli, yasaları bilmediği gerekçesi ile Türkiye Cumhuriyeti'nde görülen mahkemede beraat ettirilmiştir. Kız çocuklarının evlendirilmesi ve çok eşlilik, Suriyelilerin sosyo-kültürel yapıları içinde meşrulaştırdıkları durumlar olsa da ülkemizde yasal değildir.

Yerel halk ve Suriyeliler arasında çok eşliliğin yaygınlaşması ve maddi zorluklar yaşayan **Suriyeli kadınların 2. eş** olmayı kabul etmesiyle evliliğin maddi çıkar unsuru haline gelmesi sadece Suriyeli göçmenleri, değil, onların içinde yaşadığı toplumumuzu da etkilemektedir. AKP'nin hiçbir uyum programı ve kriz yönetim modeli olmaksızın farklı dil, kültür ve yaşam tarzına sahip büyük bir sığınmacı kitlesinin kentlerimizde ikamet etmelerine izin vermesi, toplumumuzda huzursuzluk, gerilim, güvensizlik ve öfke hislerinin artmasına neden olmaktadır.

AKP iktidarı, bu alanda yeterli düzeyde denetim yapmadığı gibi hukuki süreçleri de sağlıklı biçimde işletmemektedir.

"GETTOLAŞMA VE KÜLTÜREL UYUMSUZLUK TEHLİKESİ" ARTTI

Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı illerimizde sosyal doku ve kentlerin kültürel yapısı dönüşmekte, birçok kentte, etnik ve kültürel nedenlerle çatışmalar yaşanmaya

başlamaktadır. Yoğun göç alan illerin özellikle **bazı gecekondulu semtlerinde Suriyeli nüfusunun %30'lara hatta %50'lere ulaştığı** görülmektedir. Suriyelilerin yoğunlaştığı bu bölgelerde gettolaşma eğilimi görülmekte, Suriyeli mahalleleri, Suriyeli caddeleri, Suriyeli iş merkezleri oluşmaktadır. Gettolar yalnızca sınır illerimizde görülmemektedir. İstanbul'da Küçükçekmece, Bağcılar, Sultangazi ve Esenyurt'ta, Ankara'da Çiğir, Siteler, Önder ve Barajlar mahallelerinde getto bölgeleri oluşmaktadır. Öyle ki, Ankarada Barajlar ve Önder mahallesi **"Küçük Halep"** olarak anılmaya başlamıştır.

%75

Her 4 yurttaşımızdan 3'ü Suriyelilere karşı olumsuz görüşlere sahip.

%50

AKP seçmenlerinin yarısı Suriyelilere karşı olumsuz görüşler besliyor.

Bu bölgelerde esnafın neredeyse tamamı Suriyeli iken, tabelalar ve sokaktaki iletişim dili Arapça haline gelmiştir. Gettolaşma yüzünden yurttaşlarımızın yaşadıkları güvenlik endişeleri, işsiz kalma korkuları ve kültürel çatışma olasılıkları yüzünden toplumsal gerilimler ve çatışmalarda artış gözlemlenmektedir.

YEREL HALK VE SURIYELİLER ARASINDA SÜRTÜŞMELER ARTIYOR

Göçmenlerin yoğun yaşadığı illerimizde yurttaşlar ve sığınmacılar arasındaki yaşanan gerilimler neticesinde, toplumumuzda var olan tedirginlik ve ön yargılar giderek artmaktadır. Bugün Suriyelilerin faili olduğu gasptan uyuşturucu satışına, dolandırıcılıktan şantaj şebekesi kurmaya, haraç almaktan tarihi eser kaçakçılığına kadar birçok adli olay kamuoyuna yansımaktadır. Geldikleri ilk yıllarda adli olaylar daha çok Suriyelilerin kendi aralarında yaşanmakta iken bugün, yerel halkla Suriyeli sığınmacılar arasında yaşanan gerginliklerin sayısı ve şiddeti de gün geçtikçe artmaktadır.

Yerel halkın yaşadığı ön yargı, korku ve endişe, Suriyelilerin suç işlediğine dair söylentilerde dahi doğrudan kitlesel tepkilerin vuku bulmasına neden olmaktadır. Özellikle taciz, gençlere karşı şiddet ve sindirme olayları yerel halk ile Suriyeli grupları karşı

karşıya getirmektedir. Yakın dönemde Konya, Sivas, Adana, Şanlıurfa ve İstanbul'da yaşanan olaylar toplumsal gerilimin yer yer patlamalara ve çatışmalara dönüşebileceğini göstermiştir.

EKONOMİK KRİZ VE ARTAN İŞSİZLİK HOŞGÖRÜYÜ AŞINDIRIYOR

AKP'nin üretime ve istihdama dayanmayan ekonomi politikaları enflasyonu ve işsizliği artırmış, bu da yurttaşlarımızda yabancılara dönük olarak hoşgörüyü dikkate değer oranda düşürmüştür. İki büyük kentimizde yapılan bir çalışma algıdaki olumsuz değişimi net biçimde ortaya koymaktadır. Katılımcılara İstanbul ve Ankara'da kentlerinde yabancıların yaşamasını nasıl karşıladıkları sorulduğunda, "kesinlikle olumlu karşılamıyorum" yanıtını verenlerin 2009 yılında oranı İstanbul'da %15 ve Ankara'da %20 iken, bugün gelinen noktada kamuoyu araştırmaları her 4 yurttaşımızdan 3'ünün Suriyelilere karşı olumsuz görüşe sahip olduğunu göstermektedir. AKP'ye oy veren seçmenlerde dahi her 2 kişiden 1'i Suriyelilere karşı "çok olumsuz" duygular beslemekte ve AKP'nin Suriyeli sığınmacılara dönük politikasını onaylamamaktadır. Vatandaşların Suriyeli sığınmacılarla ilgili en fazla rahatsız oldukları konular "işsizlik, dilencilik, vergi kaçırma, artan terör olayları, güvenlik endişesi ve ücretlerde yaşanan düşüşler"dir. Yapılan araştırmaların gösterdiği üzere, AKP'nin sürekli din birliğine ve misafirperverliğe vurgu yaparak halkımızdan beklediği hoşgörü ne yazık ki tükenme noktasına gelmiştir. AKP, dikiş tutmayan dış politikası ve artık ekonomik ve sosyo-kültürel olarak sürdürülemez hale gelen Suriyeli sığınmacı politikası ile ülkemizde yaşanan toplumsal gerilimi maalesef çatışma noktasına getirmiştir. AKP, kendisinin neden olduğu bu temel sorunları görmezden gelmektedir. Suriyeli sığınmacı sorununun kangren halini almasına göz yummakta, bu durumu âdeta siyasi ve ideolojik bir avantaja çevirmeye çalışmaktadır.

5 yıllık zaman zarfında 35 milyar dolar, yani bugünkü değerleri ile yaklaşık 190 milyar TL kaynak harcanmasına rağmen giderek büyüyen sığınmacı krizinin çözümü ancak yeni bir anlayış ve yönetim ile mümkündür.

CHP NE YAPACAK?

BARIŞIN VE TOPRAK BÜTÜNLÜĞÜNÜN GÜVENCESİ "OBİT" OLACAK

Cumhuriyet Halk Partisi, iktidarının ilk bir yılı içerisinde Irak, İran, Suriye ve diğer bölge ülkeleri ile birlikte **Orta Doğu Barış ve İşbirliği Teşkilatı'nı (OBİT)** kurarak Suriye sorununu, barışı sağlayarak ve Suriye'nin toprak bütünlüğünü koruyarak çözecektir. Bu yolla Suriyeli mülteci krizinin de hızla çözülmesinin önü açılacaktır. Bölgemizdeki tüm etnik ve dini unsurlar arasında yeniden bir dostluk ve anlayış ortamı sağlanacaktır. Suriye yabancı silahlı güçlerin vekâlet savaşlarını yürüttüğü, uluslararası çıkarların bölüşüldüğü bir alan olmaktan çıkarılacak, ülkemizle sınırı olan coğrafyalar bir barış havzasına dönüştürülecektir. Orta Doğu'nun ekonomik ve politik olarak yeniden yapılanmasında ve yıllardır süren savaşlar neticesinde yerle bir olan alt yapının yeniden inşasında Türkiye öncü ülke olacaktır. Ülkemizde Geçici Koruma Statüsünde bulunan Suriyelilerin ülkelerine güvenlik içinde ve iyi koşullarda dönebilmeleri için OBİT'in maddi olanaklarının yanı sıra uluslararası güvence sağlamanın da önü açılacaktır.

TUTARLI BİR SURİYE DIŞ POLİTİKASI İZLENECEK

CHP, AKP'nin yıkıcı, hamasi ve maceracı dış politikasının yerine, bölgemizde huzurun sürdürülebilir biçimde sağlanması için tutarlı ve barışçıl bir dış politikayı hızla hayata geçirecektir. Bu doğrultuda 7 somut adım atılacaktır.

1. Türkiye, **Suriye'nin toprak bütünlüğüne ve egemenliğine verdiği desteği** ve duyduğu saygıyı açıkça belirterek Suriye yönetimi ile en kısa zamanda temas kuracaktır.
2. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararı olmadan güvenli bölge oluşturulmasına taraf olmayacaktır.
3. Suriye toprakları üzerinde güvenliğin sağlanması, Suriye yönetiminin sorumluluğuna bırakılacak, Türkiye Suriye'den güvenli bir çıkış stratejisi geliştirecektir.

4. Suriye'de yeni anayasa yapım sürecine yapıcı katkı verilecektir.
5. Astana ve Soçi süreçleri doğrultusunda ülkemizin İdlib'te üstlenmiş olduğu görevin en kısa zamanda gerçekleşmesi için Rusya, İran ve Suriye yönetimleriyle iş birliği içinde çalışmalar yapılacaktır.
6. Suriye ile varılan **1998 Adana Mutabakatı** ve imzalanan **2010 Terör ve Terör Örgütlerine Karşı Ortak İş birliği Anlaşması** işletilecektir.
7. Suriye'den başlamak üzere, bölgemizde yeni gerilimlerin yaratılması girişimlerine taraf olunmayacaktır.

SINIR GÜVENLİĞİMİZ TAVİZSİZ OLARAK SAĞLANACAK

Gerek yurttaşlarımızın güvenliğinin tam anlamıyla tesis edilmesi gerekse ülkemize kaçak yollarla gelen göçmenlerin kayıt altına alınabilmesi için sınır güvenliğimizin sağlanması zorunluluktur. CHP, insani bir gereklilik olan "açık kapı" politikasının **kayıt dışılık ve güvenlik açığına** dönüştürülmesine son verecektir. Sınırların güvenliği sağlanacak, başta Suriyeliler olmak üzere ülkemize gelen tüm göçmenler uluslararası yükümlülüklerimize uygun olarak kontrol ve kayıt altına alınacaktır.

MÜLTECİ SORUNLARI KAMUOYUMUZDAN GİZLENMEYECEK

CHP, yaşanan göçmen krizinin tüm boyutları ile ortaya çıkarılmadan çözülmesinin mümkün olmadığını bilincindedir. İktidarın, göçmenlerin içinde bulunduğu insanlık dışı koşulları ve krizin kötü yönetilmesinden dolayı yurttaşlarımızın yaşadığı sorunları gizlemek için yaptığı karartma uygulamasına son verilmelidir. Suriyeliler başta olmak üzere ülkemizdeki

göçmenlerin insani koşullarda yaşamaları ve uygun koşullar yaratıldığında ülkelerine geri dönebilmeleri için kısa zamanda bir göçmen veri tabanı oluşturacaktır. Ülkemizde bulunan göçmenlerin ülkemizde yaşadıkları yer, yaşam koşulları, eğitim durumları, çalışma durumları, geldikleri bölgelere dair bilgiler, sağlık koşulları başta olmak üzere tüm elzem veriler hızla toplanacaktır. Ayrım gözetilmeksizin ülkemizdeki tüm sığınmacıların Türkiye Cumhuriyeti yasalarına uygun olarak sığınmacı ve mülteci statüsünden yararlanmaları sağlanacaktır.

KAMU HARCAMALARI VE YARDIMLAR SAYDAM OLACAK

CHP, bütçe kaynaklarımızdan ve uluslararası kuruluşlardan sağlanan fonların tamamını hem göçmenlerin hem de yurttaşlarımızın iyiliği ve refahı için, adil ve verimli biçimde kullanacaktır. Devlet, **sığınmacılar için harcanan her kuruşun hesabını vatandaşlarımıza verecek**, yardımların ihtiyaç sahiplerine gittiği tüm yurttaşlarımız ve göçmenler tarafından bilinecektir. Bu alanda AKP'nin STK'lar üzerinden yaratmış olduğu kayıt dışılık, kayırma ve siyasi ranta dayalı düzene son verilerek kamu vicdanında açılan tereddüt ve şüpheler giderilecektir.

ULUSLARARASI DÜZEYDE ETKİN VE SAMİMİ İŞ BİRLİĞİ YAPILACAK

CHP, Suriyeli göçmenlerin başta AB ülkeleri olmak üzere, diğer gelişmiş ülkelere karşı bir **koz ve şantaj aracı olarak kullanılmalarına izin vermeyeceği gibi bir duygusal sömürü unsuru haline getirilmelerine** de son verecektir. Bununla birlikte bölgede yaşanan krizin tüm yükünün ülkemize yıkılmasına da izin vermeyecektir.

Türkiye'nin sorumsuz ve sürdürülemez Suriye ve mülteci politikalarına harcaacağı on milyarlarca dolarlık kaynağı yoktur. Ülkemizin kaynakları öncelikle yurttaşlarımız ve gerçekten mülteci konumundaki mağdurlar için kullanılacaktır. CHP, tek başına hiçbir ülkenin kaldıramayacağı düzeye ulaşan göçmen krizinin çözümünde uluslararası iş birliğini üst düzeye çıkaracak, AB başta olmak üzere uluslararası kurumların sorumluluklarını yerine getirmesi için gereken samimi ve sonuç alıcı girişimleri yapacaktır.

YURTTAŞLARIMIZIN HAKLARI KORUNACAK

Ülkemiz Cenevre Sözleşmesi'ne, mültecilere tanınan hakların ülkemiz vatandaşlarının sahip olduğu haklardan fazla olamayacağı kaidesi ile taraf olmuştur. Mültecilere dahi tanınmayan hakların ülkemizde yaşayan Geçici Koruma Statüsündeki Suriyeli göçmenlere tanınması ilkesel olarak doğru değildir. CHP bu çerçevede, vatandaşlarımızın sahip olmadıkları hakların yabancılara tanınması yoluyla rencide edilmelerine son verecektir. Ülkemizdeki göçmenlerin özel koşullarından doğan ihtiyaçları ise bu konuya özen gösterilerek sosyal desteklerle karşılanacaktır.

FAHİŞ KİRALARA KARŞI DENETİM VE KİRACILARA DESTEKLER GETİRİLECEK

CHP, Suriyeli sığınmacıların yoğun yaşadıkları illerde konut talebinin yerel halka ve mecburi hizmetlerini yerine getiren kamu görevlilerine zarar verecek biçimde kira artışlarına yol açtığı durumlarda destek politikası uygulayacaktır.

Bu bölgelerde ülke genelinde ortalama kira artışlarını dikkate alarak yeni kiralamar için de bir kira artış sınırı getirilecek, yasal sınırlamalara uyulması için gerekli önlemler alınacaktır. Bununla birlikte, hali hazırda yaşanan artışın vatandaşlarımız üzerindeki etkisini azaltmak için başta düşük gelirli yurttaşlarımız olmak üzere ilgili bölgelerdeki vatandaşlarımızı Aile Sigortası Programı kapsamında kira desteği ve diğer yardımlar verilecektir.

BELEDİYELERE GÖÇMEN SAYISINI DA DÂHİL EDEN EK BÜTÇE TAHSİS EDİLECEK

CHP, Suriyeli sığınmacıların gelmesiyle kentlerimizin nüfusunun hızla ve dramatik bir biçimde artmasının yükünün yerel

yönetimlere yüklenmesi uygulamasına son verecektir. Belediyelerimizin altyapı hizmetleri başta olmak üzere temel hizmetlerini eksiksiz ve adil biçimde vermeyi sürdürülebilirlikleri için, **yerel yönetimlere ayrılan kaynakların hesaplanmasında Suriyeli sığınmacı nüfus yükü** de hakkaniyetli biçimde dikkate alınacaktır. Bu sayede Suriyelilerin yoğun yaşadığı kentlerde, yurttaşlarımızın karşılaştıkları mağduriyetleri önlenecektir.

EĞİTİMDE VE SAĞLIKTA NİTELİĞİNİN DAHA DA BOZULMASINA İZİN VERİLMEMEYİ

AKP'nin yanlış, plansız ve programsız eğitim politikaları ülkemizde eğitimin niteliğini düşürmektedir. Çocuklarımızın nitelikli eğitime erişimde karşılaştığı eşitsizlikler artmaktadır. Suriyeli sığınmacılara sağlanan eğitim hizmetlerinin, çocuklarımıza sunulan eğitim hizmetlerinin niteliğini daha da düşürmemesi için gerekli önlemler derhâl alınacaktır. Bu çerçevede CHP, Geçici Koruma Statüsündeki Suriyeliler için ihtiyaç duyulan eğitim altyapısı yatırımlarını uluslararası kuruluşlardan alınacak desteklerle birlikte yapacak ve ikili eğitim uygulamasına son verecektir.

Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine dâhil edilmesi ile sınıf mevcutlarının ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısının artmasına izin verilmeyecektir. Gerekli altyapı yatırımlarına ek olarak ihtiyaç duyulan öğretmenlerin istihdamı derhâl yapılacaktır. Sağlık alanında da özellikle **yoğun bakım ünitelerinde, acil servislerde, doğum kliniklerinde ve çocuk bakım birimlerinde**

yaşanan yığılmalar ve hizmet aksaklıklarının yurttaşlarımızı olumsuz etkilemesine ve halk sağlığı sorunları yaratmasına izin verilmeyecektir. Sağlık çalışanlarımızın, tıpkı eğitim çalışanlarımız gibi, ağır iş yükü altında ezilmeleri ve tükenmişlik sendromu yaşamaları önlenecektir.

KRİZDEN ETKİLENEN ÇALIŞANLARIMIZA DAHA FAZLA DESTEK SAĞLANACAK

CHP, Suriyeli sığınmacıların işgücü piyasasına kayıt dışı biçimde dâhil olması ile işlerini kaybeden yurttaşlarımızın mağduriyetini en kısa zamanda giderecektir.

Kayıt dışı istihdama karşı sert tedbirler alınacaktır. İşsizlik sigortasından yararlanma koşulları kolaylaştırılacak, yararlanma süresi uzatılacak ve işsizlik ödeneği artırılacaktır. Ekonomik krizle birlikte hızla artan işsizliğin önlenmesi için kamu öncülüğünde istihdam programları ve işverenlere dönük sigorta ve vergi teşvikleri hızla hayata geçirilecektir. Suriyeli sığınmacıların barış ve istikrar sağlanmış Suriye'ye yeniden gönderilmesiyle istihdam artırılabilecek, kayıt dışılık azaltılacaktır.

SINIR İLLERİMİZDE HAKSIZ REKABET VE KAYIT DIŞI İSTİHDAMA SON VERİLECEK

CHP, Suriyeli sığınmacıların bir rezerv iş gücü olarak genel ücretler seviyesine yaptığı olumsuz etkinin düzeltilmesi için ülkemizde ücretler düzeyinin temel belirleyicisi olan asgari ücretin insanlık onuruna yaraşır bir seviyeye çıkarılmasını savunmaktadır. Bu doğrultuda 2019 yılı için asgari ücret en az 2.200 TL'ye çıkarılacaktır. Kayıt dışılığın önlenmesi için işveren prim ve vergi destekleri artırılacaktır.